

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bestuurlijke aandachtspunten crisisbeheersing
en crisiscommunicatie

Bestuurlijke aandachtspunten crisisbeheersing en crisiscommunicatie

Versie: 1.0, december 2015

Instituut Fysieke Veiligheid
Expertisecentrum
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
www.ifv.nl
info@ifv.nl
026 355 24 00

Deze publicatie is een weergave van de stand van zaken d.d. 21 december 2015. Teneinde de publicatie verder te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag uw commentaar en suggesties. Wij nodigen u hierbij dan ook uit om uw opmerkingen en suggesties te e-mailen naar infopuntveiligheid@ifv.nl o.v.v. Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing, versie zesde druk, december 2015.

Colofon

Titel:	Bestuurlijke aandachtspunten crisisbeheersing en crisiscommunicatie
Datum:	14 december 2015
Status:	Definitief
Versie:	Eerste druk, december 2015
Auteurs:	Merijn ten Dam en Frank Regtvoort
Projectleider:	Hans Groot Kormelink
Omslag:	Rob Kruitwagen
Eindverantwoordelijk:	IFV, Expertisecentrum

Voorwoord

In 2013 heeft de provincie Noord-Holland het beheer van de *Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing* overgedragen aan het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). De netwerkkarten zijn in 2015 wederom geactualiseerd (de zesde druk) en te vinden op Infopunt Veiligheid. De netwerkkarten zullen zo veel mogelijk continu actueel worden gehouden.

De bestuurlijke netwerkkarten beschrijven de crisisbeheersing in Nederland. Er zijn in totaal nu 26 netwerkkarten waarin de crisisbeheersing op een tal van terreinen wordt beschreven, van rampenbestrijding tot dierziektebestrijding, van de bestrijding van bodemverontreiniging tot de bescherming van het cultureel erfgoed, om er maar enkele te noemen.

Tijdens de actualisatie van de netwerkkarten hebben veel ministeries en overheidsinstanties reacties gegeven op conceptversies van deze zesde druk. Het IFV is de betrokken ministeries en overheidsinstanties daar erkentelijk voor.

Binnen haar verantwoordelijkheid voor het beheer van de netwerkkarten heeft het IFV de commentaren verwerkt.

Enkele veranderingen ten opzichte van de vijfde druk:

- > een nieuwe netwerkkart vreemdelingen
- > de splitsing van de netwerkkart voedsel in een netwerkkart voor de voedselvoorziening en een netwerkkart voor de voedselveiligheid
- > de opname van het interbestuurlijk toezicht in enkele netwerkkarten
- > de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming
- > de Wet lokaal spoor
- > de opname van internationale afspraken over Search and Rescue
- > een verdere uitwerking van het onderwerp internetveiligheid
- > aanpassingen of aanvullingen vanwege diverse nieuwe landelijke of Europese wet- en regelgeving
- > enkele zaken zijn aangevuld of verhelderd naar aanleiding van commentaar van betrokken ministeries en instanties.

De eerder in de bijlage van de verschillende netwerkkarten opgenomen bestuurlijke aandachtspunten zijn geheel herzien en staan nu in een apart document.

Naast de netwerkkarten worden nu ook de bevoegdheidschema's gepubliceerd. Dit is een geactualiseerde versie van de bundel *Crisis en Recht* - schema's bevoegdheden en verplichtingen tijdens crises uit 2008 van het ministerie Binnenlandse Zaken. In deze schema's zijn de relevante (nood)bevoegdheden en verplichtingen te vinden met verwijzing naar de wet- en regelgeving.

De netwerkkarten gaan over de respons op crises en zijn bedoeld voor de respons, maar ook voor gebruik bij (de voorbereiding van) oefeningen, trainingen en opleidingen, alsook een naslagwerk voor bij het maken van crisis- en bestrijdingsplannen.

Alvorens de netwerkkarten te gebruiken, adviseren wij u om eerst de korte toelichting te lezen.

Arnhem, 1 december 2015

Instituut Fysieke Veiligheid

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'L.C. Zaal', followed by a short horizontal line.

L.C. Zaal
algemeen directeur

Inhoud

Voorwoord 3

Inleiding 6

- 1 Crisisbeheersing: aandachtspunten voor burgemeester en voorzitter veiligheidsregio 7**
- 2 Crisiscommunicatie: aandachtspunten voor burgemeester en voorzitter veiligheidsregio 10**
- 3 Aanvullende crisisspecifieke aandachtspunten voor burgemeester en voorzitter veiligheidsregio 13**

Inleiding

De bestuurlijke aandachtspunten zijn een handvat en oriëntatiepunt waarmee burgemeesters en voorzitters veiligheidsregio tijdens een (dreigende) crisissituatie hun eigen besluitvorming en aanpak kunnen vormgeven. De bestuurlijke aandachtspunten hebben niet de functie een volledige en in alle gevallen compleet geldende checklist te zijn, maar zijn bedoeld om hen (en hun adviseurs) te helpen focussen op die kernpunten die voor hen bijna altijd wel aan de orde zijn en die zij in hun overwegingen kunnen meenemen.

In dit document staan allereerst de generieke bestuurlijke aandachtspunten die in elke crisissituatie bruikbaar zijn. Omdat verschillende crises ook hun eigen dynamiek kennen, zijn ook crisisspecifieke bestuurlijke aandachtspunten opgenomen, gegroepeerd per bestuurlijke netwerkkaart.

De bestuurlijke aandachtspunten zijn een herziening van de aandachtspunten die eerder bij de vijfde druk van de bestuurlijke netwerkkaarten crisisbeheersing per netwerkkaart als bijlage waren opgenomen. In dit document zijn de bestuurlijke aandachtspunten samengevoegd in één document.

1 Crisisbeheersing: aandachtspunten voor burgemeester en voorzitter veiligheidsregio

Diagnose

- > Zorg zowel bij een crisis als bij een dreigende crisis voor een overzicht van (verwachte) effecten / neveneffecten met knelpunten:

huidige situatie

- feiten: wat is er nu aan de hand, en wat zijn de knelpunten/dilemma's?
- netwerk: bepaal welke sectoren/ketens zijn getroffen of betrokken en bepaal (aan de hand van de betreffende netwerkkaart) wie in een keten verantwoordelijk is voor het treffen van maatregelen
- openbaar bestuur: bepaal de rol van het openbaar bestuur en de maatregelen die van het bestuur worden verwacht. Denk hierbij ook aan college en raad.

verwachte situatie

- feiten: wat is te verwachten en wanneer, hoe kan de crisis zich ontwikkelen (verschillende scenario's)?
- netwerk: als de crisis zich verder ontwikkelt, welke (andere) ketens worden erbij betrokken, en wie gaat dan maatregelen treffen?
- openbaar bestuur: als de crisis zich verder ontwikkelt, wijzigt dan ook de rol van het bestuur en moeten andere maatregelen worden getroffen (ook zo nodig nu al, anticiperend op een mogelijke verdere ontwikkeling van de crisis)?

- > Ga na of de gemeente of andere instantie toezichhoudend orgaan is (bijvoorbeeld of voor een incidentlocatie een vergunning is vereist). Ga na of hieruit een mogelijke (mede)verantwoordelijkheid voor de crisis voortvloeit.

Sturing

- > Een crisis vereist meestal onmiddellijk operationeel optreden, maar een *dreigende* crisis vereist soms eerst een bestuurlijke afweging van het risico en de gevolgen van het wel of niet treffen van maatregelen. Bij een dreigende crisis is soms eerst een bestuurlijk besluit nodig voordat kan worden overgegaan tot operationele inzet.
- > Zodra mogelijk en indien nodig vindt bestuurlijke leiding plaats:
  - I. Bepaal de hoofdpijnen (doelstellingen, prioriteiten, coördinerende bepalingen, e.d.) van de bestrijding van de crisis aan de hand van de volgende prioriteiten:
    1. redding en bescherming van mensenlevens

2. stabilisatie van incident/bronbestrijding
  3. bescherming van milieu en eigendommen
  4. veiligstelling van bewijsmateriaal
  5. continuïteit van vitale processen.
- II. Beoordeel aan de hand van de hoofdpijnen de voorstellen van de operationele leiding voor de bestrijdingsstrategie(en) en neem daarover een besluit.
- III. Geef de operationele leiding in beginsel geen opdrachten voor de acties die nodig zijn om een gekozen strategie uit te voeren of over de wijze van uitvoering. Uitzonderingen daarop zijn onder meer:
- ter uitvoering van een opdracht van hogerhand (bijvoorbeeld van een minister) kan aangegeven worden welke acties moeten worden verricht en hoe de uitvoering moet plaatsvinden
  - als een bepaalde maatregel/actie grote financiële of juridische gevolgen heeft of (vrijwel zeker) tot grote maatschappelijke onrust leidt
  - als de uitvoering (deels) bij de bestuurder zelf ligt, bijvoorbeeld contacten met getroffen en of houden van een persconferentie.
- > Zie er op toe dat maatregelen zo veel mogelijk aansluiten op initiatieven van de bevolking (zelfredzaamheid en onderlinge hulpverlening) en aansluiten op initiatieven en maatregelen van andere publieke en private partijen.
- > Zie erop toe dat er zo snel mogelijk een plan van aanpak voor de nafase en herstel wordt ontwikkeld en betrek het collegebestuur hierbij.

- Besluitvorming**
- > Draag bij (vergaande) besluiten en noodmaatregelen zorg voor een goede onderbouwing. Zijn besluiten noodzakelijk (proportioneel en subsidiair)?
  - > Baseer vergaande maatregelen op gezaghebbende expertise, bijvoorbeeld RIVM. Benodigde (externe) experts adviseren bij voorkeur bestuurlijke en operationele beslissers rechtstreeks. Bewaak dat de benodigde (externe) expertise kan aanschuiven bij de beleids- en operationele teams.
  - > Zorg bij vergaande of controversiële maatregelen voor politiek-bestuurlijke steun. Informeer proactief: is een rechtstreekse lijn tussen burgemeester/voorzitter, commissaris en/of staatssecretaris/minister beschikbaar? Is de gemeenteraad geïnformeerd?

Coördinatie

- > Draag zorg voor afstemming en coördinatie met de betrokken sectoren en organisaties (waaronder de rijksheren) op grond van het overzicht van effecten/neveneffecten.
- > Zorg zo nodig dat betrokken sectoren en organisaties (flexibel) aansluiten bij de bestuurlijke en operationele crisisstaven van de gemeente/veiligheidsregio.
NB Deelname van die partijen zal vaak slechts incidenteel en tijdelijk nodig zijn; zelden structureel en continu.
- > Indien meerdere ketens betrokken zijn, weet (aan de hand van de netwerkkaarten) wie waarover knopen kan doorhakken, wie andere partijen kan bijsturen en wiens maatregelen de maatregelen van anderen feitelijk kan binden of beperken (bijv. op grond van het opperbevel of de noodbevoegdheden van burgemeester/voorzitter veiligheidsregio, of op grond van bevoegdheden van een dijkgraaf, commissaris van de Koning of een minister).

2 Crisiscommunicatie: aandachtspunten voor burgemeester en voorzitter veiligheidsregio

Diagnose

- > Zorg bij een crisis voor een actueel overzicht van de informatie die publiek en media:
  1. moeten krijgen:
    - over wat er waar aan de hand is, welke gevolgen er zijn en wat de concrete handelingsperspectieven zijn
    - over operationele en bestuurlijke maatregelen, besluiten, instructies
  2. willen ontvangen:
    - toelichting op wat (nog) onduidelijk is
    - antwoorden op vragen die leven
    - aandacht, hulp en ondersteuning bij het doorstaan van de gebeurtenissen.

- > Ga na welke private en/of publieke partijen betrokken zijn die een eigenstandige verantwoordelijkheid hebben voor de informatievoorziening aan publiek en media.

- > In het geval dat een incident niet tot een grote informatiebehoefte onder de bevolking leidt maar er wel sprake is van media-aandacht, volstaat doorgaans de reguliere overheidscommunicatie (woordvoering, tekst op de website, inzet sociale media).

Sturing

- > Een crisis vereist onmiddellijke communicatie-inzet, maar bij een dreigende crisis is doorgaans tijd voor bestuurlijk overleg over communicatie-inzet (wat, door wie, aan wie, wanneer en hoe).

- > Bewaak dat de communicatie voorziet in de informatiebehoeften. Afhankelijk van de situatie (veel onduidelijkheid? dreigend gevaar? heftige emoties?) ligt de nadruk op:
  1. verstrekken van informatie om informatietekorten (vragen, onduidelijkheid, geruchten, foutieve berichten) weg te nemen
  2. geven van instructies (en handelingsperspectieven) om de schadelijke gevolgen voor mens en dier te beperken en om richting te geven aan (voorgenomen) gedragingen en activiteiten
  3. aansluiten bij gevoelens (en percepties) om aandacht, hulp, ondersteuning en perspectief te bieden.

- > Bewaak dat de communicatie-uitvoering aansluit bij de wijze waarop mensen getroffen of betrokken zijn bij de crisis. Denk hierbij aan:
  - nabestaanden
  - gewonden en hun verwanten ('nabij-staanden')
  - gedupeerden (o.a. inwoners, ondernemers en/of bezoekers met schade of overlast)
  - ooggetuigen/omwonenden
  - bezorgden/belangstellenden (binnen en buiten de gemeente)
  - hulpverleners (burgers/professionals)
  - journalisten/redacties.

- > Zie erop toe dat publieks- en mediavragen inhoudelijk worden beantwoord. Als een antwoord (nog) niet bekend is, worden die vragen op procedure- of procesniveau beantwoord.

- > Bewaak dat de informatievoorziening (aan publiek en media) waarvoor andere publieke en private organisaties verantwoordelijk zijn, ook plaatsvindt en dat zij vragen van de media en van uw bevolking beantwoorden. Biedt hen desgewenst hulp.

- > Bewaak afstemming met (andere) publieke en private organisaties over mediacontacten.

- > Zorg ervoor dat zo snel mogelijk een plan van aanpak voor de communicatie in de nafase wordt ontwikkeld.

**Eigen
communicatie-
optreden**

- > Inhoudelijke accenten:
  - duidelijkheid bieden over bestuurlijk optreden (zoals besluiten uitleggen, dilemma's uitleggen, onzekerheden benoemen)
  - bevorderen (zelf)redzaamheid (suggesties hoe zelf te handelen en hoe anderen te helpen)
  - duiden van de situatie (schetsen van gebeurtenis, aansluiten bij heersende gevoelens, bieden van perspectief)
  - ingaan op vragen over de mogelijke (eigen) verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld de vergunningverlening en/of handhaving en over de daaruit voortkomende (mede)verantwoordelijkheid voor de crisis, zonder daarbij te speculeren.

- > In het geval van een regionaal beleidsteam is de rolverdeling voor communicatie als volgt:
  - voorzitter veiligheidsregio is voor de buitenwereld het bestuurlijk gezicht ('boegbeeld') en informeert publiek en media over de ontstane situatie, gevolgen, bestuurlijke standpunten en maatregelen, vooruitzichten etc.
  - de burgemeester van de getroffen gemeente duidt voor zijn inwoners de situatie door gebeurtenis te schetsen, gevoelens te benoemen en tot steun te zijn (de bevolking verwacht nadrukkelijk dat de eigen burgemeester de rol van 'burgervader' vervult).

Beoordeling

- > Ga na of de bevolking zich geïnformeerd, gesteund en ondersteund voelt.
- > Ga na of de bevolking gehoor geeft aan instructies/oproepen/adviezen.
- > Ga na of de media tevreden zijn over:
  - de informatie die aan hen wordt verstrekt (zoals tijdig, correct, op passende wijze)
  - de afhandeling van hun vragen en verzoeken
  - de ondersteuning om (veilig) te kunnen werken (denk aan ontvangst, begeleiding en voldoende werkplekken).

3 Aanvullende crisisspecifieke aandachtspunten voor burgemeester en voorzitter veiligheidsregio

Inleiding

In aanvulling op de generieke bestuurlijke aandachtspunten die voor alle netwerkkaarten gelden, staan hierna aandachtspunten die specifiek zijn voor een netwerkkaart. Deze specifieke aandachtspunten zijn gebaseerd op vraag- en leerpunten uit (specifieke) crisissituaties die zich tot medio 2015 hebben voorgedaan. Het beoogt geen opsomming te zijn van alle mogelijke aspecten die zich kunnen voordoen maar van aspecten die, naast de generieke aandachtspunten, zich vaak wel aandienen bij de crisistypen die in de desbetreffende netwerkkaart worden genoemd.

1a Rampenbestrijding

Crisisdiagnose

- > Houd er bij grote ongevallen rekening mee dat er mensen uit het buitenland bij betrokken kunnen zijn (onder meer bij verkeersongelukken (lucht, spoor, weg, water), bij branden in gebouwen of bij incidenten tijdens evenementen).
- > Ook mogelijk: 'ongeval op afstand', waarbij een groep inwoners uit de gemeente is getroffen/betrokken.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Het opperbevel betekent dat de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio de laatste stem heeft in het bestuurlijk overleg, dat hij/zij kan coördineren en prioriteren. Het geeft geen bevoegdheid functioneel leiding te geven aan diensten die vallen onder een ander bestuurlijk gezag, zoals diensten van Rijkswaterstaat, provincie of waterschap.

Bestuurlijke communicatie

- > Ondanks het opperbevel van de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio blijven betrokken (private en publieke) partijen zelf verantwoordelijk voor informatievoorziening aan belanghebbenden ('stakeholders') die zij onder hun hoede hebben of voor wie zij een verantwoordelijkheid hebben.

1a1 Grootschalige evacuaties

Crisisdiagnose

- > Essentieel voor het evacuatiebesluit zijn: inzicht in bedreigd gebied, beschikbare en benodigde tijd en de onzekerheden.
- > Zorg daarom voor een dreigingsanalyse door het betrekken van experts, zoals:
  - Waterschap / RWS bij hoogwater
  - RIVM/CET milieu bij gevaarlijke stoffen
  - CET Nucleair bij nucleaire dreiging
  - NCTV bij terrorisme
  - KNMI bij extreem weer.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bestuurlijk dilemma: effectieve evacuatie vergt tijd - snel een evacuatie gelasten met het (grote) risico dat het onnodig is, of afwachten met het risico dat een evacuatie niet meer effectief is.
- > Houd rekening met spontane evacuatie en met eigen handelen door bevolking/bedrijven.
- > Het leeghalen van een gebied zal ook maatregelen ontlocken bij de verschillende organisaties, bedrijven en sectoren binnen het gebied, zoals evacuatie van vee of bedrijfsgoederen, of het veiligstellen van vitale objecten en eigendommen.
  - Ga uit van zelfredzaamheid van betrokkenen.
  - Bewaak wel de synchronisatie van de maatregelen (bijvoorbeeld dat evacuatie van vee niet de evacuatie van mensen belemmert).
  - Organiseer zo nodig ondersteuning door sectorale belangenorganisaties of overheden (zoals benaderen LTO/EZ voor faciliteren evacuatie vee of erfgoedinspectie voor faciliteren evacuatie en bescherming van cultuuroederen).

Bestuurlijke communicatie

- > Het informeren over de dreiging (zoals aard, omvang, reikwijdte, tijdbestek, onzekerheden) en het geven van handelingsperspectieven (instructies) is essentieel voor mensen om zichzelf en elkaar te kunnen helpen en om te zorgen dat een (spontane) evacuatie zo goed mogelijk verloopt.

1b Openbare orde

Bestuurlijke sturing en coördinatie

- > De handhaving van de openbare orde heeft niet alleen betrekking op politieoptreden, maar kan allerlei maatregelen betreffen om de openbare orde en rust te bewaren of te herstellen, zoals gratis openbaar vervoer aanbieden om overlast van verkeersmaatregelen te beperken.
- > Bestuurlijk dilemma: meer handhaving leidt soms juist tot escalatie van de ordeverstoring en minder handhaving leidt soms tot de-escalatie.
- > In het geval openbare ordeproblemen ontstaan vanwege maatregelen van andere overheden, zoals bij ruiming van vee:
  - ondersteun maatregelen door organiseren van politiebegeleiding, bescherming uitvoerders, inzet van ME bij mogelijke ordeverstoringen;
  - verklein impact van de maatregelen door in overleg met betrokken overheden te kijken naar timing en wijze van uitvoering van de maatregelen;
  - verklein impact van de maatregelen door in overleg met betrokken overheden impact verkleinende aanpalende maatregelen te nemen, zoals beschikbaar stellen van gratis openbaar vervoer e.d.
- > Overweeg de coördinatie van de bestuurlijke en operationele maatregelen in de GRIP-structuur te doen plaatsvinden (vergemakkelijkt o.a. afstemming met andere betrokken hulpverleningsdiensten en overheden). Overweeg in dat geval de algemeen (regionaal) operationele leiding te beleggen bij de politie.

Bestuurlijke communicatie

- > Justitie (OM/politie) is verantwoordelijk voor informatievoorziening over de eigen strafrechtelijke bevoegdheden, verantwoordelijkheden, taken en werkzaamheden.
- > Eigen (bestuurlijke) communicatieacties zo nodig toespitsen op:
  - gevolgen voor de bevolking (denk aan maatregelen ter bescherming van de bevolking, inzet en optreden van de politie om orde te herstellen)
  - het de-escaleren van de situatie (o.m. door tegenstrijdige gevoelens in acht te nemen).

2 Geneeskundige hulpverlening algemeen

Crisisdiagnose

- > Maak een onderscheid tussen:
  - situaties die gevolgen (kunnen) hebben voor zorginstellingen zelf (bijvoorbeeld overstroming/evacuatie) en
  - situaties waarbij er sprake is van een groot aantal slachtoffers.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Doel: zorgdragen voor de continuïteit (van de gehele keten) van de acute geneeskundige hulpverlening van rampenslachtoffers.
- > De continuïteit van de zorginstellingen en zorgaanbieders zelf, is aan henzelf.
- > De directeur publieke gezondheid bewaakt de afstemming tussen zorginstellingen en het openbaar bestuur.

Bestuurlijke communicatie

- > Zorginstellingen zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening aan degenen die zij onder hun hoede hebben (zoals patiënten, bezoekers, eigen personeel).

3 Oppervlaktewater en waterkering

Bestuurlijke communicatie

- > RWS en waterschappen zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening over de actuele situatie (zoals feiten, maatregelen, prognoses).

4 Noordzee en zeescheepvaart

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bewaak bestrijdingsmaatregelen landzijde zoals:
  - slachtofferhulp, informatievoorziening aan verwanten
  - eventueel de bestrijding van gevolgen voor landzijde, zoals kustverontreiniging.
- > Havens: een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio fungeert in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: havens) en heeft zowel met de minister van I&M te maken als met de commissaris van de Koning namens de minister van V&J.

Bestuurlijke communicatie

- > Waterbeheerder/nautisch beheerder (zoals kustwacht, RWS) en/of exploitant (offshore mijnbouw) zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening over de actuele situatie (zoals feiten, maatregelen, prognoses).

5 Milieu

Crisisdiagnose

- > Het zich voordoen van een milieu-incident is niet altijd evident. Verontreinigd bluswater of een bodemverontreiniging bij een transportongeval zijn voorbeelden van milieu-incidenten die zich voordoen als 'onderdeel' van een groter incident. Er dreigt daarbij een 'ramp na de ramp' met mogelijk gevolgen voor de volksgezondheid of langetermijneffecten voor de gezondheid van direct betrokkenen.
- > Andersom kan een milieu-incident op zich meer terreinen raken dan alleen het milieu, zoals volksgezondheid, gewassen, veeteelt en visserij (voedselketen).

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > In het geval van een milieu-incident dat gevolgen kan hebben voor de voedselketen: zorg dat de NVWA en de regioambassadeur van een vestiging van directie Regio en Ruimtelijke Economie voor landbouw onmiddellijk geïnformeerd worden.
- > Een burgemeester (zelfstandig of collegiaal) fungeert in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: een milieucomponent) en hij heeft daarom zowel met de minister van I&M te maken als met de commissaris van de Koning namens de minister van V&J. Bovendien kan de burgemeester te maken krijgen met maatregelen van de minister van EZ.

Bestuurlijke communicatie

- > '(Milieu)vergunningverlening en handhaving' en 'zorg voor de bevolking' vereisen twee verschillende vormen van communicatieaanpak ('rollen') tegelijkertijd.
- > Provincie (GS/cdK) of gemeente (B&W/burgemeester), of namens hen de regionale uitvoeringsdienst, is verantwoordelijk voor informatievoorziening over een milieu-incident. (Ook als het incident voor de bevolking geen risico's of nadelige gevolgen heeft.)

6a Kernongeval Ongeval categorie B-object, inrichting, vervoermiddel

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Naast beschermingsmaatregelen voor en mogelijke evacuatie van de bevolking is het van groot belang bij het treffen van maatregelen risico's voor hulpverleners te kennen en te vermijden.
- > Bij een kernongeval fungeert een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: kernongevallenbestrijding).

Bestuurlijke communicatie

- > Informatie (laten) verstrekken over:
  - (dreigend) vrijkomen van straling (o.m. bron- en effectgebied, gevolgen, getroffen maatregelen, adviezen, vooruitzichten)
  - maatregelen om de gevolgen aan te pakken (o.m. maatregelen ter bescherming van de bevolking, jegens de beheerder nucleair object, ter handhaving van de openbare orde en openbare veiligheid).

6b Kernongeval Ongeval categorie A-object, inrichting, vervoermiddel

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Voorzitter veiligheidsregio is bevoegd om (bij spoed) besluiten te nemen en maatregelen te treffen tot het moment dat op nationaal niveau de leiding wordt genomen en door betrokken ministers maatregelen worden getroffen.
- > Bij een ongeval met een categorie A-object zal de voorzitter veiligheidsregio te maken krijgen met (en gehouden zijn aan) maatregelen van ministers elk op hun terrein en met de commissaris van de Koning namens de minister van V&J.

Bestuurlijke communicatie

- > Rijksoverheid (I&M/V&J) is verantwoordelijk voor de informatievoorziening:
  - ministerie I&M coördineert communicatie over stralingsgerelateerde effecten
  - ministerie V&J coördineert communicatie over rampenbestrijding.
- > Eigen (bestuurlijke) communicatieacties toespitsen op:
  - uitvoering van maatregelen om de gevolgen aan te pakken (zoals evacuatie, schuilen, jodiumprofylaxe, bescherming gewassen)
  - duiden van de lokale situatie (schetsen van context, gevoelens, onzekerheden, perspectief)
  - op basis van aanbevelingen van de rijksoverheid: handelingsperspectieven (wat te doen, wat te laten) en bevorderen (zelf)redzaamheid (suggesties hoe zelf te handelen en hoe anderen te helpen).

7 Infectieziekte

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bij infectieziektebestrijding gaat de bestuurlijke leiding over:
  1. de coördinatie van de geneeskundige hulpverlening door de betrokken zorgaanbieders en -instellingen (algemene keten: *zie aandachtspunten onder geneeskundige hulpverlening*)
  2. de bestuurlijke maatregelen, zoals vaccinaties, sluitingen van openbare gebouwen en evenementen, isolatie van patiënten en quarantaine van mens en dier (functionele keten infectieziekten).

- > Een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio fungeert in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: infectieziektebestrijding) en heeft zowel met de minister van VWS te maken als met de commissaris van de Koning namens de minister van V&J.
- > Bovendien kan de burgemeester te maken krijgen met maatregelen van de minister van I&M.

Bestuurlijke communicatie

- > RIVM/GGD zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening over de aard en de bestrijding van de (dreigende) infectieziekte en over de VWS-maatregelen.

8 Dierziekte

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > In het geval van verzet tegen EZ-maatregelen kan sprake zijn van (dreigende) verstoring van de openbare orde. *Zie verder aandachtspunten bij openbare orde.*
- > Waar gemeenten/veiligheidsregio's geen invloed hebben op maatregelen en eventuele schadevergoeding door de centrale en Europese overheid, kunnen zij op ander vlak wel ondersteuning bieden en betrokkenheid tonen, bijvoorbeeld met psychosociale hulp.
- > Bij een rol in de schadeafhandeling (zoals inrichten schadeloket voor bedrijven) duidelijk maken dat gemeenten/veiligheidsregio's zelf niet garant staan voor vergoedingen.

Bestuurlijke communicatie

- > EZ is verantwoordelijk voor informatievoorziening over het weren en bestrijden van de dierziekte (zoals feiten, beleid, maatregelen, prognoses, schadeafhandeling).
- > VWS en EZ zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening over zoönose (= op mensen overdraagbare dierziekte), zoals feiten, beleid, maatregelen, prognoses.

9 Justitie algemeen

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bewaak bij incidenten van strafrechtelijke aard de scheidslijn tussen justitie en de handhaving van de openbare orde, zoals de nasleep van een gewelddadige overval of een gijzeling.
- > Bewaak gevolgen voor justitiële instellingen in het geval van bijvoorbeeld een ramp of evacuatie: gevangenissen/Tbs-instellingen en rechtbanken/gerechtshoven/parketten; informeer het Openbaar Ministerie.

Bestuurlijke communicatie

- > OM/Justitie is (bestuurlijk) verantwoordelijk voor de informatievoorziening in het geval van gijzeling, ontvoering, maatregelen voor continuïteit strafrechtspleging en -uitvoering.
- > De burgemeester behoudt (ook als het OM 'aan zet' is) de bevoegdheid om binnen de reikwijdte van de eigen verantwoordelijkheid de situatie te duiden (schetsen van context, gevoelens, onzekerheden).

10 Terrorisme

Crisisdiagnose

- > Een terroristische aanslag werkt maatschappij-ontwrichtend. Houd rekening met mogelijke reacties als brandstichting, vernieling, molestatie en bedreiging.
- > Houd rekening met risico's voor hulpverleners (denk aan vervolgaanslagen).

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Toepassing alerteringsstelsel en stelsel bewaken en beveiligen.
- > Overweeg de algemeen (regionaal) operationele leiding te beleggen bij de politie.
- > Snelle opsporing is essentieel: samenwerking openbaar bestuur met het Openbaar Ministerie.
- > Het zoeken naar sporen en het veiligstellen van bewijsmateriaal kan op gespannen voet staan met de hulpverlening. Hierbij gaat het levensreddende werk voor.

- > Bij een aanslag met chemische, biologische, nucleaire of radiologische middelen (CBNR agentia): regulier optreden hulpverleningsdiensten.
- > Dilemma: herstel van het gewone leven versus zware beveiligingsmaatregelen. (Niet toegeven aan terreur vereist snelle terugkeer naar normale gang van zaken, maar kans op mogelijke vervolgaanslagen vereist onmiddellijke bewakings- en beveiligingsmaatregelen, mogelijk intensivering handhaving identificatieplicht, toepassing maatregelen veiligheidsrisicogebied.)
- > Burgemeester of voorzitter veiligheidsregio kan - afhankelijk van de gevolgen van een aanslag - te maken krijgen met meerdere ministers elk op hun terrein (zie daarover de netwerkkaart van de betreffende sector), met de minister van V&J als deze zijn doorzettingsmacht uitoefent en met de commissaris van de Koning namens de minister van V&J.

Bestuurlijke communicatie

- > V&J/NCTV is (bestuurlijk) verantwoordelijk voor de informatievoorziening over alles wat samenhangt met (dreigende) aanslag (feiten, omstandigheden, maatregelen, instructies, vooruitzichten).
- > De burgemeester behoudt (ook als V&J/NCTV 'aan zet' is) de bevoegdheid om binnen de reikwijdte van de eigen verantwoordelijkheid:
  - informatie te (laten) verstrekken over uitvoering van maatregelen om de gevolgen aan te pakken (o.m. ter bescherming van de bevolking, ter handhaving van de openbare orde en openbare veiligheid en om het normale leven weer te kunnen oppakken)
  - lokale situatie te duiden (schetsen van context, gevoelens, onzekerheden, perspectief).

11 Schaarste

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Vordering: is de benodigde prestatie mogelijk op grond van een contract? Zo ja, dan is vordering niet nodig en ook niet mogelijk.
  - Vordering is in essentie een maatregel die leidt tot gedwongen herverdeling van schaarse middelen, dus een goed zicht op prioriteiten is de kern.
  - Stem af met andere sectoren indien deze worden geraakt door een schaarstemaatregel. Is de nadeelcompensatie geregeld?
- > Bewaak bij grootschalige schaarste dat mensen (en bedrijven) die onevenredig worden getroffen door een schaarstemaatregel, de gemeente daarover zelf in kennis te stellen.
- > Het treffen van een schaarstemaatregel ligt bij grootschalige schaarste op centraal niveau, maar lokaal worden directe gevolgen van de schaarste zichtbaar. Informatie-uitwisseling tussen betrokken ministeries en getroffen gemeenten is essentieel.

Bestuurlijke communicatie

- > 'Treffen van een schaarstemaatregel' en 'zorg voor de bevolking' vereisen twee verschillende vormen van communicatieaanpak ('rollen') tegelijkertijd.
- > Minister (doorgaans van EZ) of burgemeester is verantwoordelijk voor informatievoorziening over getroffen schaarstemaatregelen (wie, wat, waarom, wanneer, voor wie).
- > Eigen (bestuurlijke) communicatieacties zo nodig toespitsen op maatregelen om de gevolgen aan te pakken (zoals tijdelijke voorzieningen, geven van ontheffingen).

12 Nooddrinkwater en noodwater

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > 1) Drinkwaterbedrijf zorgt voor nooddrinkwater, 2) gemeente zorgt inrichting van distributiepunten, 3) de bestuurder bewaakt een goede uitvoering.

- > Inspecteur van Inspectie Leefomgeving en Transport, drinkwaterbedrijf en gemeente zullen moeten afstemmen over de vereiste maatregelen bij een verontreiniging: is een kookadvies voldoende of is het risico te groot en is de inzet van nooddrinkwater vereist?

Bestuurlijke communicatie

- > Drinkwaterbedrijf is verantwoordelijk voor informatievoorziening over de (dreigende) verstoring (ontstane situatie, maatregelen, (kook)adviezen, vooruitzichten).
- > Gemeente informeert over maatregelen om de gevolgen aan te pakken (zoals inrichten van distributiepunten).

13a Voedselvoorziening

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bewaak bij de uitvoering van maatregelen van het centrale gezag de voedselvoorziening aan kwetsbare groepen.
- > Waar nodig in samenwerking met Openbaar Ministerie treffen van maatregelen: 1) ter beveiliging van het rantsoeneringssysteem en van (bevoorrading van) winkels, 2) ter handhaving van de openbare orde.
- > Een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio kan te maken krijgen met maatregelen van de minister van EZ jegens burgers ten aanzien van voedselvoorziening en daarnaast met de ministers van EZ, I&M en VWS in geval van een milieu-incident dat gevolgen heeft voor de voedselketen.

Bestuurlijke communicatie

- > EZ is verantwoordelijk voor informatievoorziening over (dreigende) voedselschaarste (zoals feiten, beleid, maatregelen, prognoses).

13b Voedselveiligheid

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Informeer in het geval van een milieu-incident (verontreinigingen van lucht, water en bodem) dat gevolgen kan hebben voor de voedselketen onmiddellijk de rijksheren/vertegenwoordigers van:
  - EZ (regioambassadeur van een vestiging van directie Regio en Ruimtelijke Economie)
  - I&M (inspecteur van de Inspectie Leefomgeving en Transport ILT of hoofdinspecteur-directeur RWS)
  - VWS (piket inspecteur van de Inspectie voor de Gezondheidszorg) of het NVWA.
- > Een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio kan te maken krijgen met maatregelen van de minister van VWS/NVWA jegens bedrijven ten aanzien van voedselveiligheid en daarnaast met de ministers van EZ, I&M en VWS in het geval van een milieu-incident dat gevolgen heeft voor de voedselketen.

Bestuurlijke communicatie

- > Betrokken bedrijven en VWS/NVWA zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening over (mogelijke) aantasting van de voedselveiligheid (zoals feiten, beleid, maatregelen, prognoses).

14a Elektriciteit

Crisisdiagnose

- > Langdurige uitval van elektriciteit raakt veel sectoren en veroorzaakt cascade-effecten. Denk aan de gevolgen van uitval van nutsvoorzieningen (riolering, gas, drinkwater, elektra, telefonie, spoorvervoer), communicatie- en informatiesystemen (verkeerslichten, beveiliging, alarmering, dataverkeer, betalingsverkeer), medische en huishoudelijke apparatuur.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > (Alleen) bij langdurige stroomstoring is er ruimte om in de verdeling van noodstroomaggregaten te prioriteren, of binnen de technische mogelijkheden objecten en gebieden voorrang te geven bij herstel van de elektriciteitsvoorziening. Prioriteit geven aan objecten of gebieden voor herstel van de elektriciteitsvoorziening gaat echter ten koste van andere objecten en gebieden. Het heeft daarom de voorkeur dat die afweging al in de preparatiefase gemaakt is.

Bestuurlijke communicatie

- > Communicatiekanalen die niet afhankelijk zijn van netwerkstroom: persoonlijk contact, inzetten van intermediairs (zoals hulp- en zorgverleners), geluidswagens, media die via de ether uitzenden (ontvangst met autoradio, apparaten op batterij).
- > De netwerkbeheerder is verantwoordelijk voor informatievoorziening aan overheid, afnemers en publiek over de onderbreking van de elektriciteitsleverantie (ontstane situatie, maatregelen, adviezen, vooruitzichten).
- > Eigen (bestuurlijke) communicatieacties zo nodig toespitsen op:
  - maatregelen om de gevolgen aan te pakken (zoals inzet noodaggregaten)
  - bevorderen (zelf)redzaamheid door (bijvoorbeeld) suggesties te geven hoe zelf te handelen en hoe anderen te helpen.

14b Gas

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Anders dan bij elektriciteit is met name het opnieuw beschikbaar komen van gas een belangrijk (operationeel) aandachtspunt: hoe ongevallen voorkomen doordat bijvoorbeeld in woningen de gaskraan van een fornuis openstaat? Het is nodig per woning en pand te controleren dat de hoofdgaskraan is dichtgedraaid en de gasapparaten zijn uitgeschakeld voordat druk op het net wordt gezet.

Bestuurlijke communicatie

- > Netwerkbeheerder is verantwoordelijk voor informatievoorziening aan overheid, afnemers en publiek over de onderbreking van de gasleverantie (ontstane situatie, maatregelen, adviezen, vooruitzichten).

15 Olie

Crisisdiagnose

- > Publiek en bedrijfsleven zullen in eerste instantie weinig merken van een olieschaarste. In principe heeft Nederland een strategische noodvoorraad, waarmee 90 dagen netto import volledig afgedekt kan worden. Een aanvoerverstoring van 5 à 10% wordt mondiaal al als een zeer ernstige oliecrisis ervaren. Met andere woorden: de strategische noodvoorraad is dusdanig groot dat in meeste crisissituaties Nederland daar meerdere jaren extra voorraad uit kan halen om op de markt af te zetten.
- > Een acute olieschaarste zal lokaal of regionaal eerder aan de orde zijn, vanwege ernstige verstoring van de reguliere logistieke systemen, bijvoorbeeld bij een overstroming waardoor bepaalde regio's moeilijk bereikbaar worden.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Het decentrale openbaar bestuur zal eventuele nationale verbruiksbeperkende maatregelen moeten handhaven, zoals een autoloze zondag en een snelheidsbeperking.

Bestuurlijke communicatie

- > Rijksoverheid (EZ) is verantwoordelijk voor informatievoorziening over de (dreigende) olieschaarste (besluiten, maatregelen, instructies).

16 Spoor

Crisisdiagnose

- > Denk naast ongevallen en verstoringen van het treinverkeer ook aan de gevolgen van een langdurige stagnatie van het spoorvervoer, vanwege bijvoorbeeld weersomstandigheden of stakingen.

Bestuurlijke communicatie

- > Organisaties als ProRail en NS zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening aan klanten over verstoring van hun dienstverlening (over o.m. maatregelen, adviezen, vooruitzichten).

17 Wegvervoer

Bestuurlijke communicatie

- > Wegbeheerders (of Verkeerscentrum Nederland-VCNL) zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening aan weggebruikers over verstoring van het wegverkeer (over o.m. maatregelen, adviezen, vooruitzichten).

18 Binnenvaart

Crisisdiagnose

- > Een crisis in de binnenvaart kan ook gaan om omstandigheden anders dan een grootschalig ongeval, zoals weersomstandigheden, een blokkade of een ongeval in het buitenland waardoor de vaarweg is gestremd.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Verkeersmaatregelen (bijv. vaarverbod, wegslepen schip) op het water naar aanleiding van (dreigende) ongevallen: verzoek eerst de nautisch beheerder om maatregelen. Overweeg pas daarna eigen (verkeers)maatregelen.

Bestuurlijke communicatie

- > De nautisch beheerder is verantwoordelijk voor informatievoorziening over verstoring van het scheepvaartverkeer (over o.m. ontstane situatie, maatregelen, vooruitzichten).

19 Burgerluchtvaart

Crisisdiagnose

- > Een crisis in de luchtvaart kan ook gaan om omstandigheden anders dan een vliegtuigongeval, zoals langdurige stremming van het luchtverkeer vanwege weersomstandigheden of een staking.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Verkeersmaatregelen (bijv. vliegverbod) naar aanleiding van (dreigende) ongevallen: neem zelf geen maatregelen, maar verzoek luchtverkeersleiding om maatregelen.

Bestuurlijke communicatie

- > Partijen met eigen verantwoordelijkheid zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening:
  - I&M (en, indien aan de orde, de LVNL) over luchtvaartverkeersmaatregelen (bijv. algeheel vliegverbod)
  - V&J over beveiligingsmaatregelen en afhandeling van kapingen
  - luchthaven en luchtvaartmaatschappij aan hen die zij onder hun hoede of verantwoordelijkheid hebben (denk o.m. aan bezoekers, passagiers).

20 Sociale zekerheid

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Tref zo nodig tijdelijke maatregelen voor uitkeringsgerechtigden.
- > Stem alternatieve wijzen van verstrekken uitkeringen af met ministerie SZW.

Bestuurlijke communicatie

- > SZW is verantwoordelijk voor informatievoorziening over stagnatie om uitkeringen uit te betalen (over o.m. ontstane situatie, oorzaken, getroffen maatregelen en vooruitzichten).

21 Telecommunicatie

Crisisdiagnose

- > Langdurige uitval van telecommunicatie en/of een inbreuk op internetveiligheid kan meerdere sectoren raken. Denk bijvoorbeeld aan bereikbaarheid van het alarmnummer, fysieke risico's en economische schade bij bedrijfsleven (dataverkeer en ICT-gestuurde processen), gevolgen voor financieel verkeer.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bewaak de aanpak van de gevolgen van een uitval van de telecommunicatie, zoals de bereikbaarheid van de hulpverleningsdiensten.

Bestuurlijke communicatie

- > EZ of providers zijn verantwoordelijk voor informatievoorziening over de uitval van telecommunicatie (over o.m. ontstane situatie, oorzaken, getroffen maatregelen, adviezen en vooruitzichten).

22 Media

Crisisdiagnose

- > De regionale omroep wordt alleen in specifieke situaties als calamiteitenzender ingezet:
  - indien geen andere communicatiekanalen beschikbaar zijn of
  - indien er (dreigend) acuut gevaar is voor de bevolking.
- > De inzet van sirenes (WAS) betekent automatisch dat de regionale omroep de status van calamiteitenzender heeft (WAS wordt immers alleen ingezet bij acuut gevaar).

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Faciliteer andere overheden en instanties als zij berichten willen uitzenden op de calamiteitenzender. De verzoekende partij blijft als afzender verantwoordelijk voor de inhoud van het bericht en voor het feit dat het wordt uitgezonden.

Bestuurlijke communicatie

- > Direct na besluit tot inzet van de (regionale) omroep als calamiteitenzender publiek en media informeren (let op: dit geldt ook voor besluit tot beëindiging).
- > Kern convenant: gemeente/veiligheidsregio zorgt voor de inhoud (levert informatie) en de omroep biedt faciliteiten (zendt uit).
- > De (regionale) omroep is verplicht onderscheid aan te brengen tussen 'calamiteitenzender' en 'nieuwszender' o.m. in programmering en presentatie.
- > Overheidsinformatie via de calamiteitenzender in het Nederlands (óók als de voertaal van de regionale omroep een andere is).

23 Onderwijs

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Incidenten die zich op scholen voordoen, vergen een specifieke aanpak per soort incident - uitgewerkt in de draaiboeken van het Centrum School en Veiligheid - maar in alle gevallen dient zeer zorgvuldig en planmatig te worden omgegaan met het informeren van en de nazorg voor leerlingen, ouders/familie/vrienden en docenten.
- > In een onderwijsinstelling zal veelal een crisisteam worden opgezet. Indien ook een overheidscrisisteam (GBT, ROT) is geactiveerd, stem met het crisisteam van de onderwijsinstelling af:
  - wie wat doet (rolbepaling), en
  - in het bijzonder wie coördineert met instellingen die hulpverlening bieden (afgezien van de primaire hulpverleningsdiensten politie, brandweer, geneeskundige hulpverlening).
- > Overweeg communicatieondersteuning aan te bieden (bijvoorbeeld voor het maken van omgevingsanalyses, begeleiden bij media-aandacht, bemensen publieksinformatienummer en organiseren van ontmoetingen).

Bestuurlijke communicatie

- > Onderwijsinstelling is verantwoordelijk voor informatievoorziening:
  - over onder meer organisatie-gerelateerde feiten, maatregelen, plan van aanpak
  - aan degenen die zij onder hun hoede hebben (zoals leerlingen, ouders & verzorgers, eigen personeel).

24 Cultureel erfgoed

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > in geval van (mogelijk) gevaar voor cultureel erfgoed:
  - informeer directeur collectiebeherende instelling en algemeen rijksarchivaris en de erfgoedinspectie & Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed over (mogelijk) gevaar zodat zij maatregelen kunnen treffen, en
  - stem af welke beschermingsmaatregelen worden getroffen.

Bestuurlijke communicatie

- > Eigenaar/beheerder van het erfgoed is verantwoordelijk voor informatievoorziening over de dreiging waaraan de collectie heeft blootgestaan en de genomen beschermingsmaatregelen (zoals feiten, gevolgen, maatregelen).

25 Vreemdelingen

Crisisdiagnose

- > Ten aanzien van vreemdelingen hebben voor het openbaar bestuur de meeste crises te maken met:
  - openbare orde handhaving bij uitzettingen of opvang van vluchtelingen
  - het organiseren van noodopvang voor statushouders die het AZC moeten verlaten, of op verzoek van V&J/COA het organiseren van nood- en crisisopvang voor asielzoekers.

Bestuurlijke leiding en coördinatie

- > Bij uitzettingen van illegalen/uitgeprocedeerde asielzoekers:
  - ondersteun maatregelen zo nodig met inzet van ME vanwege mogelijke ordeverstoringen;
  - verklein mogelijke impact van de uitzetting door in overleg met ministerie van V&J te kijken naar timing en wijze van uitvoering van de uitzetting.
- > Bij nood- en crisisopvang is - naast de maatregelen op mogelijke openbare orde en veiligheidsproblemen rondom de opvang - aan de orde:
  - het met de bevolking, raad en college bespreken van politiek-maatschappelijke inbedding en acceptatie voor de opvang;
  - en het onderhandelen met de COA en V&J over de mogelijke komst van opvanglocaties in de gemeente, de grootte en onder welke voorwaarden.
- > In het geval van (nood- en crisis)opvang zal de bestuurlijke afstemming voornamelijk plaatsvinden in de reguliere lijnen van het openbaar bestuur en niet in de crisisstructuren van de veiligheidsregio's. Conform de normale onderhandeling en afstemming tussen bestuurslagen, met inbegrip van een mogelijke rol van instanties als het VNG en het IPO.

Bestuurlijke communicatie

- > Ministerie V&J/COA is verantwoordelijk voor de informatievoorziening:
  - de staatssecretaris van V&J over het vigerende vreemdelingenbeleid en de maatregelen (toelating, vergunningen, grensbewaking, procedures en opvang)
  - COA over de opvang en het huisvesten van vluchtelingen (zoals feiten, cijfers, maatregelen, voortgang, knelpunten).
- > In het geval van een toestroom van vele asielzoekers is het kabinet verantwoordelijk om zo nodig de (dreigende) situatie maatschappelijk te duiden en de (te voorziene) praktische gevolgen en consequenties te schetsen.

- > Eigen (bestuurlijke) communicatieacties toespitsen op:
  - duidelijkheid bieden over:
    - verzoeken (vanuit V&J/COA) voor opvangcapaciteit, contact met het COA en taakstelling inzake huisvesting 'statushouders'
    - bestuurlijke besluiten (bijvoorbeeld gedane toezeggingen, gesloten overeenkomsten) en getroffen maatregelen (bijvoorbeeld voor handhaving van openbare orde en veiligheid en bescherming van personen en eigendommen)
  - versterken saamhorigheid door enerzijds ruimte en aandacht geven aan (uiteenlopende en tegenstrijdige) vragen, zorgen, gedragingen en gevoelens, en door anderzijds erop te wijzen dat het recht op een veilige leefomgeving ook geldt voor vluchtelingen.

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen.

Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl